

gačija. Ristić-Kangrgin *Rečnik srpskohrvatskog i nemačkog jezika* iz god. 1928. bilježi riječ *prìbrežje* sa značenjem *Ufer, Bergseite*, dakle sa značenjem *obala*, ali riječi *prìbrežni* još uvijek nema. Riječi *prìbrežni* nema ni Đurovićev *Rusko-srpskohrvatski rečnik* iz god. 1936., nego rusku riječ *prìberežnyj* prevodi *obalski*, a uz riječ *prìberežje* donosi značenje *obala, deo zemlje pored obale, prìbrežje*. Ali već Benešićev *Hrvatsko-poljski rječnik* iz god. 1949. bilježi riječ *prìbrežan*, ali nema riječi *prìbrežje*. No ne smijemo zaboraviti, da i sam Benešić na VI. strani predgovora veli doslovno ovo: »Prema tome valja naročito istaknuti, da ovaj rječnik nije savjetnik, kakav treba da bude ispravni književni jezik; to mi nije bila nakana.« Poslije Benešića bilježi i riječ *prìbrežni* (u značenju *riverain*) i riječ *prìbrežje* (u značenju *bord, rivage, rive*) god. 1956. Dayre-Deanović-Maixnerov *Hrvatskosrpsko-francuski rječnik*. Ali i tu čitamo u predgovoru na str. V., da »ovaj rječnik ni u leksičkom ni u akcent-skom pogledu nema normativnih namjera«. Najnoviji *Serbsko-hrvatsko-ruski slovar*, koji je sastavio Ilja Iljič 'Tolstoj i koji je izašao u Moskvi god. 1957., bilježi samo riječ *prìbrežje*, a za riječ *prìbrežnyj* ima samo značenje *obalski*.

Kao što se već po iznesenoj građi vidi, ovdje je posrijedi borba između naših riječi *obalni* i *obalski* i ruske riječi *prìbrežni*, koja isto znači. Pred nama je sasvim jasan slučaj: imamo u našem jeziku dobre riječi *obala, obalni, obalski* (ovo posljednje je običnije na istoku), koje se upotrebljavaju po čitavom našem jezičnom području, pa nam stoga nije potrebno pozajmljivati za to riječi iz drugih jezika. Maretić je lijepo rekao u svojoj *Gramatici i stilistici hrvatskoga ili srpskoga književnog jezika* na str. 605.: »Ne upotrebljavaj nepotrebnih tuđih riječi, t. j. onakih, za koje ima u jeziku dobrih svojih zamjena.« Kao što nam svjedoči i Akademijin Rječnik (VIII, 303), riječ *obalni* dolazi i u terminološkoj upotrebi, pa se govori i o *obalnom pravu* i o *obalnom dobru*, a riječ *obala* poznata je i u narodnoj i u umjetničkoj književnosti u širokoj upotrebi.

U narodnoj pjesmi čitamo: *Kad je došo moru na obalu. Poslaže je Savi na obalu.* U Pavlinovića pak čitamo: *U Trstu sjedah na obali pred kavanom*, a Daničić prevodi: *Da ga bude kao pijeska na obali morskoj*. Pa i u čitavu materijalu, ispisanom iz djela hrvatskih književnika od ilirizma do danas za Rječnik hrvatskosrpskog književnog jezika, ne nalazimo ni u jednog književnika riječi *prìbrežni*, nego samo *obalni* u navedenu značenju.

Sve nam to govori, da je nepotrebno upotrebljavanje riječi *prìbrežni* umjesto *obalni* i da će našem čitaocu 'biti mnogo jasnije, ako se bude govorilo o »incidentima oko kineskih *obalnih otoka*«. Čini se, da su do takva zaključka postepeno došli i naši novinari. Ispočetka su pisali o incidentima oko *prìbrežnih otoka*, a sada — pošto se o tom piše već preko mjesec dana — pišu pretežno o incidentima oko *obalnih otoka*.

Ljudevit Jonke

KOZARAČKO ILI KOZARSKO KOLO?

Kozara je planina, koja se za vrijeme prošlog rata daleko pročula po herojskim podvizima partizana i po žilavoj obrani naroda u III. neprijateljskoj ofenzivi. Slavu Kozare pronijeli su širom naše zemlje njeni sinovi, borci, pjevajući o njoj u svome kolu. To kolo se vije i danas po krajiškim selima, a zatalasa se s vremena na vrijeme i u drugim krajevima, osobito prilikom nekih proslava. Prošlog ljeta imali smo jednu takvu proslavu, proslavu petnaestgodišnjice bitke na Sutjesci, na koju su stigli i Krajišnici. Čule su se različite 'orbene pjesme i zaigrala različita kola. Novinari su slali opširne izvještaje, a dnevni listovi su objavljivali reportaže i fotografije. Ispod jedne od tih fotografija (u »Politici« od 4. jula 1958. na str. 4.) piše: »Aleksandar Ranković igra kozaračko kolo sa ferijalcima.« To nije jedini slučaj, da se tih dana pisalo o »kozaračkom« kolu. I ne samo tom prilikom!

Mi, koji smo rodeni pod Kozarom i koji to kolo smatramo svojim, zovemo ga *kozarskim kolom*. Takav naziv je i jedino ispra-

van, jer se od imena ove planine pridjev izvodi tako, da se na osnovu doda nastavak -ski: kozar-ski > kozarski. Ženski i srednji rod glase: kozarska, kozarsko.

Pridjev *kozarački* izveden je od imena *Kozarac* (a to je jedno selo ispod Kozare, s njene jugozapadne strane). Taj pridjev je načinjen ovako: Kozarac-~~ski~~ > kozarački > kozarački > kozarački. Ženski i srednji rod glase: kozaračka, kozaračko.

Znači: *kozarski* (-a, -o) pridjev je izveden od *Kozara* (planina), a *kozarački* (-a, -o) od *Kozarac* (selo).

U našem se slučaju ne radi o kolu, koje se igra u selu Kozarcu, već o kolu, koje je davno stvorio i do danas očuvao narod Kozare. Prema tome nije pravilan naziv *kozaračko kolo*. Treba govoriti i pisati: *kozarsko kolo*. Kad ga već u drugim krajevima igraju naopako (udesno mjesto ulijevo, što se vidi i iz spomenute fotografije), neka mu bar imena ne izvrću.

Na kraju, da napomenem, ovo nije jedini slučaj zamjene pridjeva *kozarski* i *kozarački*. U štampi sam na nekoliko mjesta vidio, da proslavljene kozarske brigade nazivaju *kozaračkim*. Sve to nas, koji smo rođeni na kozarskim padinama, vrijeđa, a trebalo bi da vrijeđa i sve one, koji osjećaju duh našeg jezika.

Milan Šipka

PREPORUČA SE ILI PREPORUČUJE SE?

U oglasima i reklamama, koje daju naše radio-stanice i objavljuju dnevni listovi, često možemo čuti i pročitati, kako se potrošačima *preporuča* neki nov koristan proizvod. Mnogi na ovome mjestu govore i pišu *preporučuje se*. Pitanje je, koji je od ta dva oblika *preporuča*.

U ovom značenju upotrebljavaju se kod nas dva glagola: *preporučiti* i *preporučivati*.

Glagol *preporučiti* je svršen (perfektivan) i — prema »Gramatici« Brabec-Hraste-Živkovićevoj — ide u IV. vrstu. Njegov prezent

glasi: preporučim, preporučiš, preporuči, preporučimo, preporučite, preporučē.

Glagol *preporučivati* načinjen je od glagola *preporučiti*. On je nesvršen (imperfektivan) i pripada među glagole VI. vrste. Prezent mu se tvori pomoću nastavaka: -jem, -ješ, -je i t. d., pa glasi: preporučujem, preporučuješ, preporučuje, preporučujemo, preporučujete, preporučuju. (Tu je izvršena glasovna promjena, pa se osnova ne svršava na -iva, kao u infinitivu, nego na -u: preporučujem.)

Kao što vidimo, ni u jednom ni u drugom prezentu nema oblika *preporuča*. Treće lice jednine od glagola *preporučiti* glasi: preporučī, a od glagola *preporučivati*: preporučijē. Prema tome oblik »preporuča« nije pravilan. On je načinjen od glagola *preporučati*, a takav glagol ne poznaje gramatika našeg jezika.

U našem slučaju ne može se upotrebljavati ni glagol *preporučiti*. To je, rekli smo, svršen glagol, a poznato je, da se svršenim glagolima — osim rijetkih izuzetaka — ne kazuje prava sadašnjost. Ne možemo dakle reći: »Preporučī se tkanina tvornice tekstila...«

Ostaje nam jedino glagol *preporučivati*. On je nesvršen i u prezentu kazuje pravu sadašnjost. Kako se radi o bezličnom obliku, uzet ćemo 3. lice singulara s povratnom zamjenicom: *preporučuje se*.

Znači, pravilan je oblik: preporučuje se, a ne *preporuča se* ili kako drukčije.

Nepravilni oblik *preporuča se* (i: *preporučamo*, *preporučate*) vrlo je raširen. Možemo ga naći u štampi, na omotima različitih proizvoda (na primjer »Kraševih« mentol-pastila) i t. d. Ali najčešće ga čujem na radiju. To se ne bi smjelo dešavati. Emisiju »Oglasi i reklame« prati velik broj slušalaca, bilo radi obavještenja, bilo radi muzike, koja se tom prilikom izvodi. Zato se i ovdje treba brinuti o čistoći jezika. Radio ne smije zbog komercijalnih razloga zapostavljati svoju kulturnu funkciju.

Milan Šipka